

HOOFDSTUK 7 CONCLUSIES

Voorliggend onderzoek is opgezet om het bezit en gebruik van en de houding ten aanzien van 'oude' en 'nieuwe' media van jongeren uit drie numeriek belangrijke etnisch-culturele minderheidsgroepen (Turken, Marokkanen en Surinamers) in Nederland in kaart te brengen en te vergelijken met autochtone Nederlandse jongeren. Hieraan gekoppeld, hebben wij ons de vraag gesteld of en in hoeverre allochtone jongeren een achterstand hebben in toegang tot en gebruik van nieuwe media, met name de pc en het internet. Hoe kan de mogelijke achterstand worden gecompenseerd door het gebruik van deze media op school?

De volgende twee onderzoeksvragen stonden in dit onderzoek centraal:

1. In welke mate zijn cultuurspecifieke eigenschappen, naast andere socio-demografische kenmerken, determinanten voor het bezit en gebruik van en attitude ten aanzien van zowel 'oude' als 'nieuwe' media bij allochtone jongeren (in vergelijking met autochtone jongeren)?
2. Hoe kan pc-gebruik op school de mogelijk geringere pc-ervaring van allochtone jongeren compenseren?

De belangrijkste bevindingen voor elk van de twee hierboven vermelde onderzoeksvragen zullen in dit hoofdstuk samengevat worden weergegeven.

Persoonlijk mediabezit op eigen slaapkamer

In deze studie zijn een radio, stereo-installatie en leesboeken de meest voorkomende media op de slaapkamers van de deelnemers. Een video, vaste telefoon en (kabel)modem komen het minst vaak voor op de eigen kamer. De Surinaamse deelnemers aan dit onderzoek zijn qua persoonlijk mediabezit het best vergelijkbaar met hun autochtone Nederlandse leeftijdsgenoten. De slaapkamers van zowel allochtone als autochtone jongens zijn meer high-tech ingericht dan die van meisjes; jongens beschikken meer over nieuwe media-apparatuur.

Mediatoegang elders in huis

Qua bezit van voornamelijk de 'oudere' media zijn de onderzochte Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en autochtone Nederlandse groep vrijwel identiek aan elkaar.

Met betrekking tot het bezit van nieuwe, interactieve media kunnen we echter concluderen dat er sprake is van een achterstand in bezit van nieuwe interactieve media bij allochtone jongeren in vergelijking tot hun autochtone Nederlandse leeftijdsgenoten. Zo heeft men in aanzienlijk meer autochtone dan allochtone gezinnen de beschikking over een pc, cd-rom en/of internetaansluiting. In tegenstelling tot de Surinaamse en autochtone Nederlandse huishoudens hebben vrijwel alle Turkse en Marokkaanse gezinnen thuis een schotelantenne waarmee zij satellietuitzendingen uit het land van herkomst kunnen ontvangen.

De standaard socio-demografische kenmerken en dan met name de sekse van de allochtone jongeren in Nederland zijn de achtergrondvariabelen die de meeste invloed uitoefenen op het bezit van zowel 'oude' (televisie en radio) als 'nieuwe' (kabelmodem, gsm en pc) media. De door ons nieuw gecreëerde variabele etnisch-culturele positie van de Turkse, Marokkaanse en Surinaamse deelnemers is hierop niet van significante invloed. De mate waarin de allochtone deelnemers georiënteerd zijn op het land van herkomst is dus op geen enkele wijze van invloed op het persoonlijk bezit dan wel elders in huis toegang hebben tot 'oude' en 'nieuwe' media.

Mediagebruik: tijdsbesteding en motieven

Wat betreft mediagebruik kunnen we concluderen dat de televisie bij uitstek het belangrijkste medium is in het alledaagse leven van zowel Turkse, Marokkaanse, Surinaamse als autochtone Nederlandse jongeren in Nederland. Ondanks de opkomst van de nieuwe media domineert de televisie het vrijetijdsbestedingspatroon van zowel de allochtone als autochtone Nederlandse jongeren uit dit onderzoek. Daarnaast maken zowel Turkse, Marokkaanse, Surinaamse als autochtone Nederlandse leerlingen in de leeftijd van 12 tot 19 jaar veel gebruik van het nieuwe medium internet. Zij doen dit voornamelijk om te kunnen chatten en e-mailen. Ook wordt het internet vaak aangewend om naar informatie over de studie of hobby's te zoeken. Verder kunnen we vaststellen dat vrijwel alle allochtone en autochtone Nederlandse deelnemers wel eens telefoneren met een mobiele telefoon.

Radio

Ondanks de hierboven genoemde overeenkomsten in mediagebruik kunnen we concluderen dat het gebruik van verschillende 'oude' en 'nieuwe' media door Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en autochtone Nederlandse deelnemers in mindere mate gelijk is aan elkaar dan het mediabezit. Zo luisteren de deelnemende allochtone jongeren beduidend minder regelmatig naar de radio dan hun autochtone Nederlandse leeftijdsgenoten.

Van de deelnemende allochtone jongeren zijn het de Turkse respondenten die het meest en ook het liefst naar radiozenders in hun 'moedertaal' luisteren. Zij zeggen dit te doen vanwege de kwalitatief hoogstaande programma's, de Turkse taal, en omwille van de Turkse cultuur. De variabelen religie en mate van etnisch-culturele positie, die de culturele identiteit van de respondenten bepalen, zijn van invloed op het luisteren naar radioprogramma's in de 'eigen' taal. Zo luisteren de Marokkaanse deelnemers die veel tijd besteden aan godsdienst vaker naar radioprogramma's in het Marokkaans Arabisch dan de deelnemende Marokkanen die minder actief zijn op religieus gebied. Verder geldt dat de Surinaamse respondenten die sterk georiënteerd zijn op het land van herkomst met meer regelmaat naar Surinaamse radioprogramma's luisteren dan de Surinaamse deelnemers die beduidend minder gericht zijn op het land van herkomst.

Televisie

Met betrekking tot het kijken naar de televisie stellen we vast dat allochtone deelnemers, met name de Marokkanen, een intenser kijkgedrag vertonen dan de autochtone Nederlandse respondenten. Hiermee kunnen we de allochtone deelnemers in deze studie beschouwen als zwaardere televisiekijkers dan de autochtone Nederlandse respondenten. Verder zijn het de deelnemende meisjes (zowel allochtoon als autochtoon) die, uitgedrukt in gemiddeld aantal minuten per dag, langer televisiekijken dan de mannelijke respondenten uit deze studie.

Een meerderheid van alle allochtone deelnemers kijkt meer naar Nederlandse televisiezenders dan naar televisiezenders in de taal uit het land van herkomst. De Turkse onderzoeksgroep kijkt, in vergelijking tot de Marokkaanse en Surinaamse deelnemers, meer naar televisiezenders in de 'eigen' taal. De belangrijkste redenen om naar Turkse, Marokkaanse dan wel Surinaamse televisiezenders te kijken, zijn volgens de allochtone respondenten uit deze studie de kwaliteit van de uitgezonden programma's, de Turkse/Marokkaanse/Surinaamse cultuur die wordt uitgedragen en de voor de respondenten als belangrijk ervaren onderwerpen die aan bod komen. Uit studie van d'Haenens, Beentjes en Bink (2000) komt naar voren dat de belangrijkste beweegredenen om naar Turkse, Marokkaanse dan wel Surinaamse televisie te kijken het op de hoogte blijven van gebeurtenissen uit het land van herkomst is.

Deze zogenaamde ‘thuiskanalen’ zijn populairder bij Turkse en Marokkaanse meisjes dan jongens. De etnisch-culturele positie van de allochtone respondenten is hierbij eveneens een verklarende factor; de deelnemers die sterk georiënteerd zijn op het land van herkomst kijken beduidend vaker naar televisieprogramma’s in hun ‘moedertaal’ dan de allochtone deelnemers die in mindere mate een binding hebben met Turkije, Marokko dan wel Suriname.

Krant

Nederlandse kranten vinden meer bijval bij jongens dan bij meisjes en vmbo-scholieren lezen minder vaak een Nederlandse krant dan havo-, vwo- en mbo-leerlingen. Over het algemeen lezen Turkse en Marokkaanse deelnemers minder frequent een Nederlandse krant dan Surinaamse en autochtone Nederlandse jongeren.

Het lezen van een Turkse, Marokkaanse dan wel Surinaamse krant wordt beïnvloed door de sociaal-economische status van de respondenten; hoe hoger de sociaal-economische status van de respondenten, des te frequenter een dergelijke krant wordt gelezen. De Turkse jongeren maken in vergelijking tot de Marokkaanse en Surinaamse respondenten verreweg het meest frequent gebruik van de mogelijkheid om in Nederland kranten uit het moederland te lezen en beschouwen deze kranten ook vaker als hun favoriet. Dit is niet verwonderlijk aangezien het aanbod van Turkse kranten in Nederland meer divers is dan het aanbod van Marokkaanse en Surinaamse kranten. Marokkaanse kranten zijn bijvoorbeeld alleen via een abonnement verkrijgbaar en Surinaamse kranten zijn alleen via het internet te raadplegen.

Tijdschrift

Onder alle drie de onderzochte groepen allochtone jongeren blijken Nederlandse tijdschriften de voorkeur te hebben boven magazines die uit het land van herkomst afkomstig zijn. Zowel allochtone als autochtone Nederlandse meisjes lezen vaker een Nederlands tijdschrift dan allochtone en autochtone Nederlandse jongens.

Het percentage deelnemers dat zegt dat zijn of haar favoriete tijdschrift uit het land van herkomst afkomstig is, is het hoogst onder de Turkse deelnemers. Hoe sterker de Turkse, Marokkaanse dan wel Surinaamse jongeren betrokken zijn bij het land van herkomst, des te vaker een tijdschrift vanuit het ‘moederland’ wordt gelezen.

Samenvattend kunnen we stellen dat Turkse deelnemers veel vaker dan Marokkaanse en Surinaamse deelnemers aangeven een medium (radio, televisie, krant en/of tijdschrift) uit het land van herkomst als favoriet te beschouwen. Dit verschil kan voor een deel worden verklaard aan de hand van het feit dat er voor de in Nederland woonachtige Turkse deelnemers veel meer keuzemogelijkheden zijn aan media uit het land van herkomst dan dit bij de Marokkaanse en Surinaamse respondenten het geval is.

Pc-gebruik thuis

De autochtone Nederlandse deelnemers maken in vergelijking tot de allochtone deelnemers thuis het meest gebruik van de computer. Ook de autochtone Nederlandse ouders maken in vergelijking tot de allochtone ouders thuis meer gebruik van de computer. Zowel allochtone als autochtone Nederlandse jongens besteden meer tijd aan het gebruik van de pc thuis dan meisjes. De Turkse jongeren die zeer actief zijn op religieus gebied besteden meer tijd aan het gebruik van de computer thuis dan de Turkse jongeren die zeggen niet zo veel aan hun godsdienst te doen.

Thuis maken de respondenten uit deze studie het meest gebruik van de computer om huiswerk te maken of spelletjes te spelen. De autochtone Nederlandse respondenten maken thuis meer

gebruik van de computer om te e-mailen, te internetten, spelletjes te spelen of informatie te zoeken dan de allochtone respondenten. Jongens maken in vergelijking tot meisjes thuis meer gebruik van de computer om te internetten en spelletjes te spelen. Naarmate men ouder wordt, neemt het gebruik van e-mail in de thuissituatie toe. Het spelen van spelletjes op de computer is een toepassing waar juist de jongere respondenten thuis gebruik van maken. Verder kunnen we concluderen dat hoe hoger de sociaal-economische achtergrond van de respondenten, hoe meer er thuis gebruik wordt gemaakt van de computer om te e-mailen, te internetten en/of informatie op te zoeken.

Pc-gebruik op school

In deze studie is speciale aandacht uitgegaan naar de twee meest belangrijke gebruikscontexten voor jongere mensen; de thuis- en schoolsituatie. De schoolcontext hebben we er speciaal bij betrokken om te kijken of verschillen in toegang tot en gebruik van de computer thuis enigszins kan worden gecompenseerd door het gebruik van de computer op school. Zoals we reeds eerder hebben geconcludeerd, hebben de allochtone deelnemers in vergelijking tot de autochtone Nederlandse respondenten beduidend minder vaak toegang tot een pc met of zonder internetaansluiting thuis. De pc op school en eveneens de pc in de (school)bibliotheek blijken dus een remediërende rol te vervullen wat betreft de geringere pc-ervaring in de thuissituatie van de in deze studie betrokken allochtone jongeren. De allochtone jongeren maken bijvoorbeeld meer gebruik van de mogelijkheid om de pc op school buiten schooltijd te gebruiken dan de autochtone Nederlandse jongeren. Het gebruik van de pc op school buiten de uren neemt bij de Turkse en Marokkaanse leerlingen toe naarmate ze ouder zijn. Verder geven meer Turkse en Marokkaanse dan Surinaamse en autochtone Nederlandse leerlingen aan in de toekomst vaker met de computer op school te willen werken. De meest gebruikte pc-toepassingen op school zijn het internet, het zoeken naar informatie en het maken van huiswerk. De deelnemende meisjes maken in vergelijking tot de Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en autochtone Nederlandse jongens frequenter gebruik van de computer voor sociale toepassingen als e-mailen, chatten en informatie zoeken. Jongens daarentegen gebruiken de computer vaker voor technische toepassingen zoals het spelen van spelletjes en het downloaden van bestanden. Naarmate de respondenten ouder worden, wordt de computer op school meer gebruikt voor toepassingen zoals e-mail, huiswerk maken, internet, teksten maken en zoeken van informatie. Jongere leerlingen spelen daarentegen meer spelletjes op de schoolcomputer.

Internet

Het internet is een veel gebruikt medium. Chatten en e-mailen zijn de meest gebruikte internettoepassingen onder Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en autochtone Nederlandse jongeren in Nederland. Het zoeken van informatie met betrekking tot de studie en/of hobby's zijn eveneens belangrijke doeleinden voor internetgebruik. Autochtone Nederlandse deelnemers versturen echter meer post per e-mail en downloaden ook vaker bestanden dan de deelnemende allochtone jongeren. Er bestaat een duidelijk verband tussen enerzijds religie en anderzijds het gebruik van internet om informatie te zoeken over godsdienst; hoe groter de affiniteit met religie, hoe frequenter er via het internet informatie wordt gezocht over dit onderwerp. Ook de etnisch-culturele positie is van invloed op de verschillende doeleinden waarvoor het internet wordt gebruikt. Hoe sterker de band met het land van herkomst, des te vaker de allochtone deelnemers gebruik maken van het internet om (1) te zoeken naar informatie over godsdienst, (2) op de hoogte te blijven van nieuws uit het land van herkomst, (3) contacten te onderhouden met mensen uit het land van herkomst in Nederland en (4) contacten te onderhouden met familie en vrienden in het land van herkomst.

E-mail

In de afzonderlijke drie allochtone groepen maakt ongeveer de helft van de deelnemers wel eens gebruik van de mogelijkheid om elektronisch post te versturen. Bij ongeveer driekwart van de autochtone Nederlandse deelnemers is dit het geval.

Van de Turkse, Marokkaanse en Surinaamse respondenten die gebruik maken van e-mail verstuurt ongeveer de helft wel eens een bericht naar familie en/of vrienden in het land van herkomst. De Marokkaanse en Surinaamse respondenten die een hoge affiniteit met Marokko en Suriname vertonen, onderhouden vaker per e-mail contact met familie/vrienden in het land van herkomst dan de Marokkaanse en Surinaamse deelnemers die middelmatig georiënteerd zijn op Marokko en Suriname. Het contact met familie en vrienden aldaar is bij ruim zeven op de tien respondenten toegenomen precies door het gebruik van e-mail.

Een meerderheid van alle e-mailgebruikers heeft één tot twee dagen per week via e-mail contact met familie of vrienden in Nederland. De Marokkaanse respondenten met een middelmatige oriëntatie op Marokko hebben vaker per elektronische post contact met in Nederland woonachtige familie en/of vrienden dan de sterk op Marokko georiënteerde respondenten. Volgens alle respondenten is ook het contact met Nederlandse familie/vrienden toegenomen door met elkaar te e-mailen.

GSM

Een overgrote meerderheid van zowel allochtone als autochtone Nederlandse respondenten is in het bezit van een gsm en zegt ook wel eens gebruik te maken van een gsm om sms-berichten te versturen. Binnen de autochtone Nederlandse groep zijn het voornamelijk de meisjes die dit doen. Ook de oudere leerlingen versturen eerder via hun gsm een sms-bericht dan de jongere leerlingen.

Via de website van Maroc.nl hebben meer jongens dan meisjes sms-berichten ontvangen over de tijden waarop gevestigd moet worden tijdens de Ramadan (de zogenaamde Ramadan sms-service).

De mogelijkheid om met een gsm te internetten en te e-mailen (WAP) is voornamelijk bekend bij oudere en mbo-leerlingen. Toch zegt een overgrote meerderheid van alle respondenten geen gebruik te maken van deze nieuwe vorm van geïntegreerd mediagebruik. In dit opzicht is WAP thans niet echt succesvol te noemen.

Naar alle waarschijnlijkheid hebben deze verschillen in mediagebruik tussen de Turkse, Marokkaanse en Surinaamse groepen enerzijds te maken met het grotere media-aanbod voor voornamelijk de in Nederland woonachtige Turkse jongeren. Zij hebben namelijk naast het Nederlandse media-aanbod veel meer keuzemogelijkheden aan media uit het land van herkomst dan de Marokkaanse en Surinaamse deelnemers. Anderzijds is het soort informatie waar de Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en autochtone Nederlandse deelnemers naar op zoek zijn in de media verschillend; hetgeen verschillen in mediagebruik tot gevolg heeft. Zo tonen de Marokkaanse deelnemers uit deze studie bijvoorbeeld meer interesse in informatie over politieke kwesties uit het land van herkomst dan de Turkse en Surinaamse respondenten. De autochtone Nederlandse deelnemers ontvangen liever informatie over Nederlandse muziek dan de deelnemende allochtonen. Het zijn met name de Marokkaanse deelnemers die gebruik maken van het internet om informatie over godsdienst te zoeken en informatie te verzamelen over nieuws uit het land van herkomst.

Mediagebruik binnen de familie- en peercontext

Daar mediagebruik niet op zichzelf staat, is het van belang te weten hoe het gebruik van verschillende 'oude' en 'nieuwe' media wordt beïnvloed door het gezin of vriend(inn)en. Uit voorliggende studie is naar voren gekomen dat zowel allochtone als autochtone Nederlandse

jongeren er de voorkeur aan geven samen met iemand televisie te kijken. Turkse, Marokkaanse en Surinaamse meisjes doen dit liever dan de deelnemende allochtone jongens. De Marokkaanse deelnemers kijken het meest frequent met broers en/of zussen naar de televisie, terwijl de Turkse, Surinaamse en autochtone Nederlandse respondenten meestal samen met hun ouders televisiekijken.

Met betrekking tot de rol van de ouders ten aanzien van mediagebruik stellen we vast dat de moeders van Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en autochtone Nederlandse jongeren in de leeftijd van 12 tot en met 19 jaar voornamelijk controle uitoefenen op het gebruik van de televisie en de telefoon. De moeders zijn strenger tegen hun zonen dan dochters met betrekking tot het in overvloed gebruik maken van de computer en het overmatig spelen van pc-spelletjes. De meisjes worden echter vaker door hun moeders aangesproken op het overmatig gebruik van de telefoon. Zowel de allochtone als autochtone Nederlandse moeders treden, met betrekking tot mediagebruik strenger op tegen hun kinderen dan de allochtone en autochtone Nederlandse vaders; de moeders oefenen dus meer invloed uit op het mediagebruik van de kinderen dan de vaders. Met name de Turkse en Marokkaanse vaders lijken zich minder te bemoeien met de opvoeding van hun kinderen dan de allochtone moeders; dit heeft naar alle waarschijnlijkheid te maken met het feit dat Turkse en Marokkaanse vaders een groot deel van de opvoeding van hun kinderen hebben gemist doordat zij in eerste instantie zonder familieleden naar Nederland zijn vertrokken om als gastarbeider te werken.

Attitude ten aanzien van 'nieuwe' media

Alle deelnemers, maar met name de Turkse en Marokkaanse respondenten zijn geïnteresseerd in computers, vinden het belangrijk met dit nieuwe medium om te kunnen gaan en willen ook meer dan nu al het geval is met de computer op school werken. Tevens willen de respondenten binnen deze twee groepen later ook graag een job uitoefenen waarin de computer moet worden gebruikt. Bovendien stimuleren Turkse en Marokkaanse ouders het gebruik van een pc meer dan de ouders van de Surinaamse en autochtone Nederlandse respondenten. Wellicht hechten de Turkse en Marokkaanse ouders meer waarde aan het werken met een computer, omdat het pc-gebruik binnen deze groepen minder verspreid is dan bij de Surinaamse en autochtone Nederlandse groepen.

Zowel thuis als op school wordt er graag gebruik gemaakt van de computer. Turkse en Marokkaanse deelnemers beleven echter meer plezier aan het gebruik van een pc op school. Dit heeft naar alle waarschijnlijkheid te maken met het feit dat Turkse en Marokkaanse jongeren op school daadwerkelijk meer gebruik maken van de computer en haar toepassingen dan de Surinaamse en autochtone Nederlandse deelnemers uit deze studie. Daarnaast is de sociale controle op school veel geringer dan in de thuissituatie; er kan meer in de anonimiteit gebruik worden gemaakt van de verschillende computertoepassingen, met name het internet. Jongens beleven over het algemeen meer plezier aan het gebruik van een pc thuis dan meisjes. Internet is een zeer geliefde computertoepassing onder alle respondenten. Over het algemeen wordt er door alle respondenten veel gebruik gemaakt van e-mail; hoewel respondenten hier over het algemeen wel minder enthousiast over zijn dan over het internet.

Op de eerste centrale onderzoeksvraag in welke mate cultuurspecifieke eigenschappen (religie en mate van etnisch-culturele positie) naast andere socio-demografische kenmerken, determinanten zijn voor het bezit, gebruik van en attitude ten aanzien van zowel 'oude' als 'nieuwe' media bij allochtone jongeren kunnen we het volgende antwoorden: de religie van de respondenten is in een enkel geval wel van belang als we kijken naar het bezit van 'oude' en 'nieuwe' media. Zo zijn de Turkse deelnemers die weinig aan godsdienst doen, minder vaak persoonlijk in het bezit van een pc dan de Turkse respondenten die zeer actief een

godsdienst belijden. De nieuw aangemaakte variabele etnisch-culturele positie is echter op geen enkele wijze van invloed op het mediabezit.

De etnisch-culturele positie van de allochtone deelnemers is wel van invloed op het gebruik van verschillende media. De culturele identiteit van de allochtone respondenten speelt bijvoorbeeld een rol van betekenis als het gaat om het gebruik van media (radio en televisie) afkomstig uit het land van herkomst. In deze studie speelt de etnisch-culturele positie op zichzelf wel een rol als het gaat om mediagebruik, maar in competitie met de standaard socio-demografische kenmerken zijn het de laatstgenoemde variabelen die het meest invloedrijk zijn.

De houding van de respondenten ten aanzien van nieuwe media verschilt wel enigszins per groep, maar de 'standaard' sociaal-demografische kenmerken en de variabelen religie en mate van etnisch-culturele positie zijn nauwelijks van invloed op de attitude ten aanzien van de nieuwe media.

Met betrekking tot de tweede onderzoeksvraag naar de mogelijk remediërende rol van de computer op school kunnen we concluderen dat de pc op school en eveneens de pc in de (school)bibliotheek inderdaad een remediërende rol vervullen wat betreft de geringere pc-ervaring van de in deze studie betrokken allochtone jongeren; zij hebben in vergelijking tot de autochtone Nederlandse respondenten namelijk beduidend minder vaak toegang tot een pc met of zonder internetaansluiting thuis.

Voorafgaand aan voorliggend onderzoek waren we in de veronderstelling dat de etnisch-culturele positie, naast de standaard socio-demografische kenmerken, van invloed zou zijn op het mediabezit en -gebruik van Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en autochtone Nederlandse jongeren in Nederland. Het gemis van het niet gebruiken van de door ons nieuw aangemaakte variabele etnisch-culturele positie in voorgaande studies naar mediabezit en -gebruik onder allochtone jongeren in Nederland blijkt echter minder ernstig/groot dan we aanvankelijk dachten. De variabele etnisch-culturele positie heeft een minder invloedrijke rol op het mediabezit -en gebruik van allochtone jongeren in Nederland dan we in eerste instantie dachten. Dit zou er op kunnen wijzen dat het media-aanbod in Nederland zo groot en divers is dat iedereen, zowel allochtone als autochtone Nederlanders, iets van zijn/haar gading kan vinden.

Besluit

Al deze data schreeuwen natuurlijk om meer uitgebreide, diepgaande interpretaties door middel van diepte-interviews.

Om deze verschillen in enerzijds de allochtone groep en anderzijds de autochtone Nederlandse groep nauwlettend in de gaten te houden en een verdere kloof tegen te gaan, willen wij kwalitatief onderzoek naar de motieven voor gebruik van nieuwe media in de vrijetijdscontext van allochtone jongeren in Nederland aanbevelen, waarbij verschillende internettoepassingen zoals e-mail en chatten aan de orde worden gesteld en waarbij tevens aandacht wordt besteed aan thema's die in Nederland woonachtige allochtonen bezighouden. Zo willen we bijvoorbeeld weten waarom Turkse jongeren die veel tijd aan hun godsdienst besteden, meer gebruik maken van de computer thuis dan de deelnemende Turken die minder actief zijn op religieus gebied. Momenteel wordt er aan de Vakgroep Communicatiewetenschap te Nijmegen reeds gewerkt aan een verdiepende kwalitatieve studie naar het in de vrije tijd gebruik maken van internet en internettoepassingen door Turkse, Marokkaanse en Surinaamse jongeren in Nederland. Voorliggend onderzoek heeft hierbij als uitgangspunt gediend. Het is onze bedoeling de komende maanden dergelijk kwalitatief onderzoek voort te zetten.